

Средином априла за председника Сабора Исламске заједнице БиХ изабран је Хасан Ченгић, а то би, по оценама упућених у Сарајеву, могло да доведе до радикализације не само Исламске заједнице него и СДА, па и бошњачке политике у целини.

Најшира јавност, поготово изван Босне, одавно је заборавила име једног од осуђених на „Сарајевском процесу”, најмлађег међу оснивачима СДА у Цириху, ратног логистичара Армије БиХ итд. А и у сарајевској штампи последњих 20 година спомиње се махом у контексту ратног трансфера стотина милиона долара, који су, као подршка исламских земаља, стизали у Босну. Хасан је био тај који је кеш из Беча носио, што у Високо своме баби Халиду за набавку оружја, што у Сарајево Алији за остале трошкове, и то по ексклузивном овлашћењу председника Председништва БиХ.

И поред таквих референци, или баш зато што су такве, Хасан Ченгић ни пре ни током рата није имао истакнуте ни партијске ни државне функције, а прва послератна, заменика министра одбране БиХ, била је и последња. Склоњен је на интервенцију САД због иранско-бошњачког кампа за обуку терориста у Погорелици. Наредне две деценије Хасан се повукао на позицију шефа комисије за безбедност СДА и у форуму Исламске заједнице, те фокусирао на транзициони бизнис у оквиру породичног клана са већ поменутих бабом Халидом званом Хаџија на челу, што у локалном жаргону значи биг бос.

Директни потомак бегова Ченгића, велеземљопоседник и наследник Ченгића-куле, стари Халид-бег се из родне и резиденцијалне Устиколине поред Фоче почетком рата привремено преселио у Високо, одакле је суверено контролисао набавку и дистрибуцију војне опреме, укључујући и пројекат височког аеродрома. О менаџерском таленту и беговском ауторитету старог Ченгића, који је пре рата био формално пријављен као магационер, а завршетком рата опет само формално добио чин генерала Армије БиХ, сведочи ратни слоган: „Што год не може дедо Алија, може хаџија Халид”.

Уз подршку моћног и имућног оца и многобројних добро распоређених Ченгића, самоуверени и упорни Хасан је још као млади хоџа добио посао у утицајној загребачкој џамији, одакле се пред рат политика муслимана у Босни преусмеравала од Србије ка Хрватској. Иако се на суђењу на „Сарајевском процесу” представио као дубоки верник

без остатка („Ислам је моје биће, мој облик постојања, у души и животу“), Хасан Ченгић понајвише одговара профилу „нових муслимана“, које је бивши реис Церић описао као супротност помирљивом рахметли Сулејману Тихићу – типичном представнику „старих муслимана“, који су због своје доброте и наивности били вечите жртве злих комшија. Противници за Хасана Ченгића кажу да је „инцидентан, деструктиван, пун неартикулисане енергије, лидер 'из сенке' јастребова у Исламској заједници и СДА, кога ни Алија није могао увек и у свему да контролише“. Сам Изетбеговић знао је рећи: „Где Хасан прође ту трава више не расте.“ („Дани“, 30. новембра 2007)

Као „нови муслиман“ Хасан се никада није одрекао амбиција да се попне на врх не само верске, него и страначке и државне хијерархије у Бошњака. А према његовој, као и Церићевој, Зукорлићевој и Мудерисовој (Незим Халиловић, имам Исламског центра „Краљ Фахд“ у Сарајеву) „блискоисточној перцепцији“ преклапања та три нивоа, са приматом оног првог – верског, Хасан је избором на чело Исламске заједнице већ направио преломни корак. Како пише „Слободна Босна“ (16. април), он је новим статутом већ добрано развластио реис-ул-улему Хусеина Кавазовића, а „Дани“ (17. април), уочи изборног конгреса СДА, цитирају његову ранију изјаву да „председник странке треба да буде онај ко ће је довести на водећу позицију не само код Бошњака него и у БиХ, као што је било 1990“.

Није објаснио како СДА може да буде „водећа у БиХ“ поред ентитетских странака у РС и „ХБ“ и паритета у заједничким органима, али подсећањем на 1990. очито алудира на мајоризацију као право решење за босанске немуслимане. Индикативно је да је успон Халидовог сина забринуо чак и радикалног санџачког муфтију Зукорлића („Нека је Бог у помоћи реису Кавазовићу!“), а поготово умереног Сафета Софтића, експредседника Сабора Исламске заједнице („Бакир Изетбеговић неће имати већег непријатеља у СДА од Хасана и могу се очекивати велики потреси у странци“). Као да се не само они прибојавају да овај милитантни хоџа претендује да наследи Алију, као верски, страначки, национално и политички први у Бошњака. И то у моменту када је исламски тероризам прешао праг босанских врата, а САД, можда, више неће бити спремне да на то гледају кроз прсте.

На крају, нешто што се наизглед не уклапа у читаву причу. Када је 1945. Озна у Подрињу хапсила „четничке јатаке“, Халид Ченгић је пред куће без хранитеља остављао вреће брашна из свог млина и српску нејач спасавао глади. Добро дело је запамћено па су потомци све до рата знали „на мобу“ да раде на његовом имању, а од Халидове фамилије из Устиколине нико није страдао у рату 1992–1995. Ипак, времена мењају обичаје. Пошто је према Холбруковој мапи Устиколена, заједно са Фочом, била уцртана у РС, Хација је закleo Алију да се не враћа из Дејтона без Ченгића-куле у Федерацији. И граница је померена. Халид-бег је очито проценио да ће се убудуће мирније живети

„поред” него „заједно”, а Хасану је препустио да њихов део уреди по исламском адету. Да ли ће се „син разметни” зауставити само на кантонима са бошњачком већином?

(Политика)